

TRANSFORMĂRILE STRUCTURALE DIN SPAȚIUL RURAL ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Victor MOROZ, dr., IEFS
Eugenia LUCASENCO, drd., IEFS

Recenzent: Anatolii ROJCO, dr., IEFS

Lucrarea scoate în evidență legăturile dintre transformările rurale și mijloacele de existență durabile, evidențiind, în particular, impactul transformărilor structurale în economia națională. Pentru a atinge acest scop, au fost utilizate un șir de metode de cercetare, cum ar fi: analiza indicatorilor economici, metode de analiză comparativă, evaluarea impactului politicilor publice asupra dezvoltării rurale.

Sectorul agroalimentar din Republica Moldova se bazează pe agricultura extensivă și nu este adaptat suficient la condițiile economiei de piață. Se observă o conștientizare continuă în țară precum că economia rurală nu se referă doar la sectorul agrar, dar cuprinde un spectru întreg al necesităților populației inclusiv standardele de viață, activitățile economice și resursele naturale. Lucrarea conține concluzii și propuneri cu privire la diversificarea agriculturii și activităților non-agrar în zonele rurale.

***Cuvinte cheie:** transformări structurale, sisteme agricole, diversificare*

Introducere. Există o serie de lucrări în literatura de specialitate care examinează transformările structurale din mediul economic, începând de la țările cel mai puțin dezvoltate, în cadrul cărora activitatea economică se bazează preponderant pe agricultură și finisând cu țările înalt dezvoltate, în cadrul cărora sectorului agrar îi revin, în medie, aproximativ 5% din PIB. Paradigma dominantă a transformărilor structurale, începând cu anii '70 ai secolului trecut marchează agricultura ca fiind o „locomotivă de creștere” în țările cu stadii incipiente de dezvoltare, datorită faptului că agricultura ocupă o pondere mare în activitatea economică a statului. În contextul acestei paradigme, creșterea economică este privită ca fiind în favoarea celor săraci, în cazul în care aceasta se bazează pe o dominare a fermelor mici în cadrul sectorului agrar.

Acest rol al agriculturii în contextul transformărilor structurale a fost demonstrat în mai multe țări din Asia, prin intermediul Revoluției Verzi, care a început în 1960 și s-a răspândit rapid în întreaga regiune în anii 1970 și 1980, în special în zonele dens populate și intensiv irigate [5].

Dovezile din țările postsocialiste în tranziție sugerează că diversitatea economică în spațiul rural are potențialul de a stimula creșterea economică locală și de a atenua decalajul rural-urban al veniturilor și sărăcia din mediul rural. În Republica Moldova, numărul de persoane sărace din zonele rurale depășește capacitatea agriculturii de a oferi oportunități durabile de trai. Emigrarea nu este posibilă pentru toate părțile societății și centrele urbane nu pot (sau nu ar trebui, din motive economice și sociale) să fie capabile

STRUCTURAL TRANSFORMATIONS FROM RURAL AREA IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Victor MOROZ, PhD, IEFS
Eugenia LUCASENCO, PhD student, IEFS

Reviewer: Anatolii ROJCO, PhD, IEFS

This paper focuses on the links between rural transformations and sustainable livelihoods, looking in particular at the impact of the structural changes over the national economy. In order to achieve this, there were used the following research methods such as: analysis of the economic indicators, methods of comparative analysis, assessment of the public policies' impact on the rural development.

The agri-food sector in the Republic of Moldova is based on extensive farming and is insufficiently adapted to market economy conditions. There is a growing understanding in the country that the rural economy is not confined to the agricultural sector, but embraces the broad spectrum of needs of all rural people including living standards, economic activities and natural resources. The paper contains conclusions and proposals on diversification of agriculture and non farm activities in rural areas.

***Keywords:** structural transformations, agricultural systems, diversification*

Introduction. There are several works in literature which examine the structural changes in the economic environment, starting from the least developed countries, where the predominant economic activity is based on agriculture and ending with highly developed countries, where the agrarian sector has a share on average, for 5% of GDP. Dominant paradigm of structural transformations, since the 70s of last century marks agriculture as an "engine of growth" in the countries with early stages of development, because agriculture occupies a large share in the economic activity of the state. In the context of this paradigm, economic growth is seen as pro-poor if it is based on a dominance of small farms in the agricultural sector.

This role of agriculture in the context of structural transformation has been demonstrated in several Asian countries through the Green Revolution, which began in 1960 and quickly spread throughout the region in the 1970s and 1980s, especially in densely populated and intensively irrigated areas [5].

Evidences from post-socialist transition countries suggest that economic diversity in rural areas has the potential to stimulate the local economic growth and mitigate the rural-urban income gap and poverty in rural areas. In the Republic of Moldova, the number of poor people from rural areas exceeds the capacity of agriculture to provide sustainable livelihood opportunities. Emigration is not possible for all strata of society and urban centres can not (or should not, due to economic and social reasons) be able to provide adequate

de a oferi oportunități adecvate de trai pentru toți cei care nu pot supraviețui din agricultură. Diversificarea agriculturii și a activităților non-agricole în zonele rurale pot absorbi surplusul forței de muncă din mediul rural, exploata avantajele comparative din mediul rural (resurse, locație, costurile forței de muncă), pot stimula creșterea economică a zonelor rurale și îmbunătăți calitatea generală a vieții, bunurilor și serviciilor din spațiul rural.

Material și metodă. Având în vedere provocările cu care se confruntă economia națională, putem evidenția următoarele metode de cercetare socio-umanistice, cum ar fi: abordarea conceptuală, analiza impactului politicilor publice în zonele rurale, inclusiv în sectorul agricol, analiza comparativă cu experiența țărilor din Europa Centrală și țările est-europene etc. De asemenea, au fost utilizate metode cantitative de cercetare pentru a evalua sistemele agricole din Republica Moldova.

Scopul acestui studiu este de a observa procesul de transformări structurale din sectorul agricol și efectele acestora asupra dezvoltării sociale și economice a Republicii Moldova. În acest context, au fost studiate mai multe lucrări științifice legate de dezvoltarea regională, transformările structurale din zonele rurale și urbanizarea [2,3,4,5,6]. Pe baza acestui fapt, transformările actuale din zonele rurale au fost conceptualizate în legătură cu urbanizarea. O analiză a sistemului economic local arată că există diferențe între capital și zonele rurale.

Studiul scoate în evidență sistemele agricole existente, în scopul de a arăta cauzele productivității agricole scăzute. Ipotezele de lucru se bazează pe compararea și interpretarea indicatorilor calculați pentru zonele rurale. Analiza se referă, în special, la problemele economice și sociale, cu o atenție deosebită a procesului de diversificare sub diferite forme.

Rezultate și discuții. Din perspectiva dezvoltării durabile, agricultura trece prin mai multe etape de dezvoltare, caracterizate de orientarea socială, economică sau ecologică. În cursul dezvoltării istorice a forțelor de producție, sectorul agricol rezolvă trei dintre aceste grupuri de probleme în mod consecvent. În primul rând, problema securității alimentare trebuie să fie depășită – la această etapă, sunt țări social-orientate spre agricultură; apoi se rezolvă problema nivelului scăzut de bunăstare a persoanelor angajate în sectorul agricol – în această etapă se află țările orientate din punct de vedere economic spre agricultură, și în cele din urmă, se realizează sarcina de a minimiza poluarea mediului ca urmare a activităților agricole – ca în țările cu o orientare ecologică în agricultură.

Într-o epocă a schimbărilor rapide și creșterea riscului și incertitudinii, politicile agricole și practicile în statele în curs de dezvoltare se confruntă cu o serie de limitări care dezvăluie deficiențele sale în durabilitate pe termen lung și capacitatea acestora de a satisface gama de obiective pe care sunt așteptate să o furnizeze. Acestea includ preocupările legate de modificările nefavorabile de mediu, limitele de creștere a productivității tehnologice, creșterea degradării terenurilor și pierderea biodiversității, insecuritatea mijloacelor de trai și sărăcia continuă a comunităților agricole.

housing opportunities for those who can not exist from agriculture. Diversification of agriculture and non-agricultural activities in rural areas can absorb the surplus of the rural labour force, exploit comparative advantages of rural areas (resources, location, labour costs), can stimulate economic growth of rural areas and improve the overall quality of life, goods and services from the rural areas.

Material and method. Given the challenges the national economy has to face with, we highlight the following socio-humanistic research methods such as: conceptual approach, analysis of the impact of public policies in rural areas, including in agriculture, comparative analysis of the experience of countries from Central and Eastern Europe, etc. There were also used quantitative research methods to evaluate the agricultural systems in the Republic of Moldova.

The purpose of this study is to observe the structural changes in agriculture and their effects on the social and economic development of the country. In this context, we have studied several scientific papers related to regional development, structural transformations in rural areas and urbanization [2,3,4,5,6]. Based on this fact, the current transformations in rural areas have been conceptualized in connection to urbanization. An analysis of the local economic system shows that there are differences between the capital and rural areas.

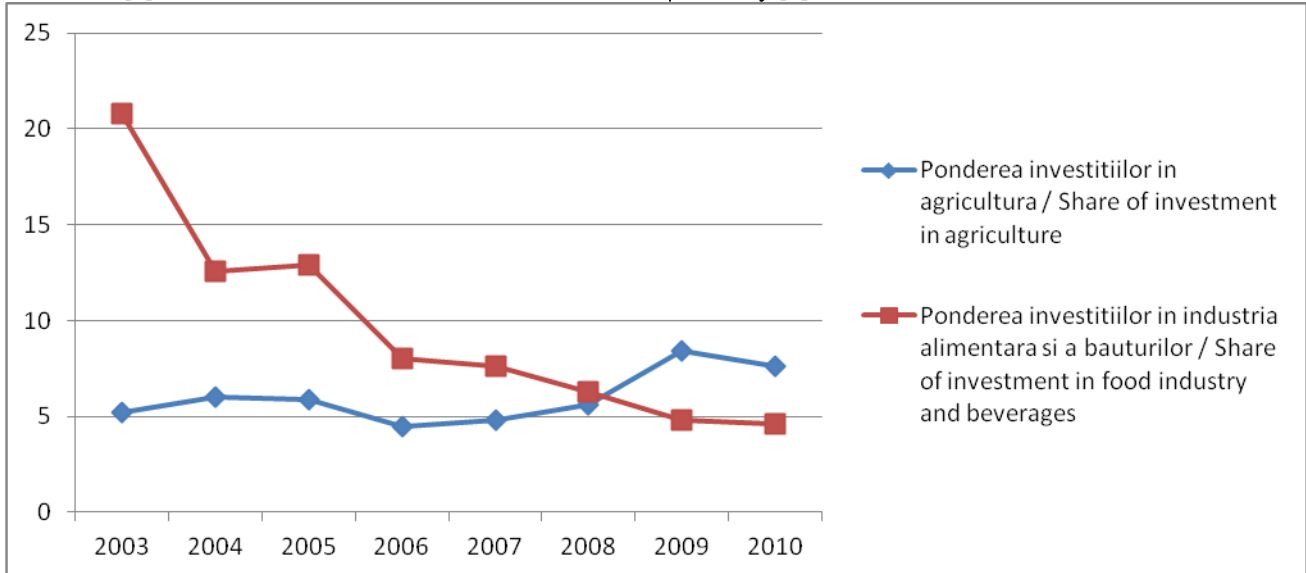
The study highlights the existing agricultural systems, in order to show the causes of low agricultural productivity. Assumptions are based on the comparison and interpretation of calculated indicators for rural areas. The analysis refers mainly to economic and social problems, with a special attention to the process of diversification in different forms.

Basic content. From the perspective of sustainable development, agriculture passes through several stages of development, characterized by social economic or environmental orientation. During the historical development of the productive forces, the agricultural sector solves consistently three of these groups of problems. First, the issue of food security must be overcome - at this stage, there are country socially-oriented towards agriculture; then the problem of poor welfare of persons employed in agriculture is solve - at this stage there are oriented countries in terms of economy towards agriculture, and ultimately, the task of minimizing the environmental pollution due to agricultural activities is realized - as in countries with an ecological vision of agriculture.

In an era of rapid changes and increasing risk and uncertainty, agricultural policies and practices in developing states face a number of limitations that reveal their shortcomings in a long term durability and their ability to meet the range of objectives that they are expected to provide. These include concerns about adverse environmental changes, growth limits of technological productivity, increase of land degradation and loss of biodiversity, livelihood insecurity and continuous poverty in agricultural communities.

În comparație cu țările vecine, care în ultimul deceniu au înregistrat ritmuri sporite de creștere a producției agricole, Republica Moldova a avut rezultate mult mai modeste, demonstrând o stagnare în agricultură și industria alimentară. Un impact major asupra acestei situații l-a avut și ponderea redusă a investițiilor în agricultură și industria alimentară [1].

Compared to neighbouring countries, which in the last decade showed increased growth rates of agricultural production, the Republic of Moldova had more modest results, showing a stagnation in agriculture and food industry. A major impact on this situation was brought by the low share of investments in agriculture and food industry [1].

Fig. 1. Ponderea investițiilor în agricultură și industria alimentară în Republica Moldova, %/

Fig.1. Share of investment in agriculture and food industry in the Republic of Moldova, %

Sursa/ Source: Elaborată de autor./ Developed by the author.

Actualmente, în Republica Moldova există trei sisteme agricole cum ar fi: convențional, de subzistență și ecologic.

Trăsăturile specifice ale sistemului convențional în Republica Moldova sunt:

- Concentrarea terenurilor agricole în gospodăriile mari;
- Aprofundarea specializării întreprinderii agricole;
- Nivelul înalt de dependență de resursele importate;
- Mecanizarea și utilizarea intensivă a chimicelor în procesul de producție;
- Creșterea productivității munci și reducerea populației rurale.

Sistemul agricol de subzistență se caracterizează prin:

- Utilizarea producției preponderent pentru consumul familiei;
- Utilizarea tehnologiilor simplificate, bazate pe munca manuală;
- Mărimea mică a loturilor agricole.

Sistemul agricol ecologic, este caracterizat prin:

- Organizarea producției la gospodăriile agricole certificate;
- Certificatul ecologic se perfectează în concordanță cu Regulamentul European de Producție Ecologică;
- În cadrul sistemului agricol ecologic, fertilitatea solului se menține și se restabilește.

Ponderea sistemului agricol ecologic este nesemnificativă și nu depășește 1% din terenurile cultivate în țară.

Sistemele agricole din țară formează structura extensivă de producție. Pe primul loc se află culturile cerealiere,

Currently, there are three agricultural systems in the Republic of Moldova such as: conventional, subsistence system and organic.

Specific features of the conventional system in the Republic of Moldova are:

- The concentration of land in large farms;
- Specialization deepening of agricultural enterprises;
- High level of dependence on imported resources;
- Mechanization and intensive use of chemicals in the production process;
- Increasing labour productivity and reducing rural population.

Subsistence agricultural system is characterized by:

- Production is mainly used for family consumption;
- Use of simplified technologies based on manual labour;
- Small size of agricultural plots.

Organic agricultural system is characterized by:

- Production organization at certified farms;
- Ecological certificate is performed in accordance with European regulation of organic production;
- In the organic agricultural system, soil fertility is maintained and restored.

Share of organic agricultural system is insignificant and does not exceed 1% of the cultivated land in the country.

Agricultural systems in the country form the extensive structure of production. On the first place there

urmate de struguri, care constituie baza principală pentru exportul agricol. Celelalte culturi și tipuri de producție care ocupă o pondere destul de mare, au o destinație preponderent pentru consumul intern [1].

are cereals, followed by grapes, which is the main base for agricultural export. Other cultures and types of production that occupy a very large proportion have a destination mainly for domestic consumption [1].

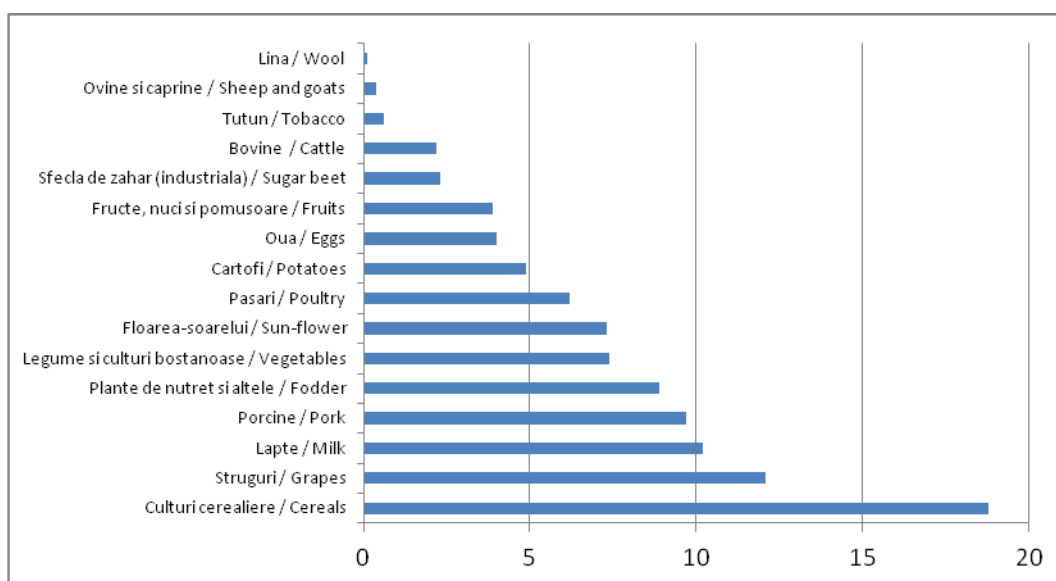

Fig. 2. Structura producției agricole pe ramuri, în gospodăriile de toate categoriile în Republica Moldova, 2010, %

Fig. 2. Structure of agricultural production by branches, in all categories of households in the Republic of Moldova, 2010, %
Sursa/ Source: Elaborată de autor./ Developed by the author.

Luând în considerație creșterea complexității și incertitudinii sistemelor agricole de mărimi diferite care concurează între ele, este necesar de a forma o viziune modernă privind dezvoltarea agriculturii.

Discuțiile la tema dată, referitoare la modernizarea agriculturii se desfășoară în Republica Moldova deja de o perioadă mai lungă de timp. În ultimii zece ani, au fost elaborate și aprobate un șir de documente strategice care au avut o influență nesemnificativă asupra dezvoltării sectorului agricol. Totodată, în cadrul cercurilor guvernamentale și societatea civilă, crește gradul de conștientizare a faptului că dezvoltarea a sectorului agricol este limitată de un număr de obstacole de ordin economic general.

Stabilitatea macroeconomică este deosebit de sensibilă la variabilitatea din sectorul agricol. La rândul său, variabilitatea în sectorul agricol tinde să fie relativ mare, din cauza șocurilor climatice care reduc producția internă și prețurile instabile mondiale la produsele agricole. Implicația este că aceste șocuri din sectorul agricol, în special crizele alimentare, sunt adesea sursa majoră de instabilitate macroeconomică în primele etape de dezvoltare. Creșterea agricolă combinată cu politici adecvate, poate atenua efectele acestor șocuri.

Din cauza condițiilor diferite în spațiului rural și prezența factorilor istorici și culturali în schimbarea și dezvoltarea agriculturii, există o varietate de scenarii pentru dezvoltarea sistemelor agricole pe viitor.

Asemenea scenarii, combinând elemente sociale, tehnologice și ecologice acoperă o gamă largă de sisteme agricole de la „agricultura de piață avansată” printr-un șir de alte sisteme agricole pentru perioada de tranziție spre viitor.

Taking into account the increasing complexity and uncertainty of agricultural systems of different sizes that compete with each other, it is necessary to form a modern vision of agricultural development.

Discussions on this specific subject, on agriculture modernization are already conducted in the Republic of Moldova for a long period of time. In the past decade, there have been developed and approved a number of strategic documents that have an insignificant influence on the development of agriculture. However, within government circles and civil society, the degree of awareness that the development of the agricultural sector is limited by a number of general economic obstacles raises.

Macroeconomic stability is very sensitive to the variability from the agricultural sector. In turn, the variability in the agricultural sector tends to be relatively large because of climate shocks that reduce domestic production and unstable world prices for agricultural products. The implication is that these shocks from the agricultural sector, especially food crises are often the major source of macroeconomic instability in the early stages of development. Agricultural growth combined with appropriate policies can mitigate the effects of these shocks.

Due to different conditions in the countryside and the presence of historical and cultural factors in the change and development of agriculture, there are a variety of scenarios for the future development of agricultural systems.

Such scenarios, combining social, technological and ecological elements cover a wide range of agricultural systems from "advanced market agriculture" through a series of other agricultural systems for the transition

Unele scenarii posibile pot fi extrem de limitate, ținând cont de condițiile existente, iar altele pot fi acceptate pentru utilizarea mai largă în practica agricolă.

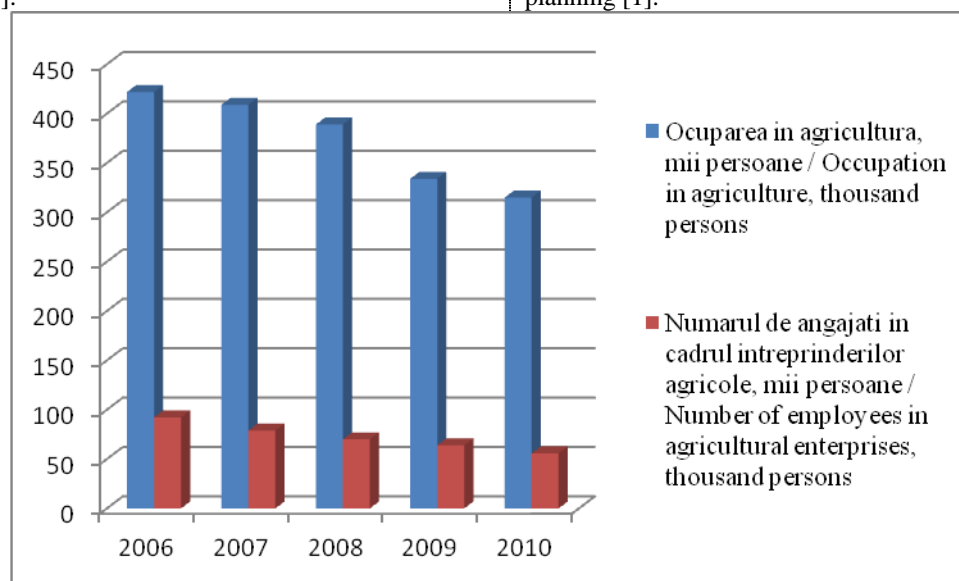
Evaluarea mai complexă necesită deschiderea acestor discuții fără prejudecăți și constrângeri în cadrul Instituțiilor academice, autorităților publice și societății civile. Calitatea în scădere a resurselor funciare și de apă disponibile pentru producția vegetală are implicații majore pentru viitor. Degradarea resurselor reduce productivitatea factorilor de producție, cum ar fi îngrășămintele și irigarea. În următorii ani, intensificarea producției vegetale va fi necesară în mai multe domenii de producție marginală, cu condiții de producție mai puțin fiabile, inclusiv calitatea inferioară a solului, acces mai limitat la apă, și climatul mai puțin favorabil.

Un factor important pentru dezvoltarea durabilă o reprezintă forța de muncă disponibilă în zonele rurale. În ultimii cinci ani, se evidențiază schimbări rapide în ocuparea forței de muncă în sectorul agricol în întregime și în întreprinderile agricole, în special. Reducerea numărului de persoane antrenate în agricultură în toate sistemele agricole demonstrează incapacitatea agriculturii de a absorbi surplusul forței de muncă. Aceasta creează o situație incertă în planificarea dezvoltării economice din spațiul rural [1].

period to the future. Some possible scenarios may be extremely limited, given the existing conditions, while others may be accepted for wider use in agricultural practice.

More complex evaluation requires opening these discussions without prejudice and constraints within academic institutions, public authorities and civil society. Declining quality of land and water resources available for crop production has major implications for the future. Resource degradation reduces the productivity of production factors such as fertilizers and irrigation. In the following years, intensification of crop production will be needed in more marginal production areas with less reliable production conditions, including the poor soil quality, limited access to water, and less favourable climate.

An important factor for sustainable development is the availability of labour force in rural areas. In the last five years, rapid changes are highlighted in employment in the agricultural sector as whole and agricultural enterprises in particular. Reducing the number of people involved in agriculture in all farming systems demonstrates inability of agriculture to absorb surplus of labour. This creates an uncertain situation in rural economic development planning [1].

Fig. 3. Utilizarea forței de muncă în agricultură în Republica Moldova/

Fig.3. Use of labour force in agriculture in the Republic of Moldova

Sursa/ Source: Elaborată de autor./ Developed by the author.

O altă sursă importantă de o viitoare incertitudine este prețul și disponibilitatea de energie necesară pentru operațiunile agricole și pentru productivitatea factorilor de producție, în principal de îngrășăminte. Deoarece resursele de combustibili fosil scade, crește prețurile lor, ce conduce la creșterea prețurilor de producție, și în consecință costuri de producție agricolă. Combustibilii fosili nu mai pot fi singura sursă de energie pentru creșterea productivității. Sursele de energie vor trebui să fie considerabil diversificate pentru a reduce costurile de combustibil pentru intensificare agriculturii în continuare.

După cum este cunoscut, dezvoltarea economică a

Another important source of future uncertainty is the price and availability of energy required for agricultural operations and for productivity of production factors, mainly fertilizers. Since fossil fuel resources decrease, their prices increase, leading to increased production costs, and consequently to agricultural production costs. Fossil fuels can not be the only source of energy to increase productivity. Energy sources must be significantly diversified to reduce fuel costs to continue to increase the agriculture.

As it is known, economic development has triggered a series of different societies: the rural one before, the

determinat apariția a unei serii de societăți diferite: cea rurală înainte, cea industrială mai târziu și cea post-modernă de astăzi. Aceste societăți diferite au fost modificate în funcție de sectorul economic dominant (în ordine temporală: sectorul agricol, industrial și terțiar). Transformările sociale produse de trecerea de la un sector dominant la altul, nu se referă doar la producție și la relațiile de schimb, ci la întreaga societate: relațiile personale, valori împărtășite, estetica, etc.

În Republica Moldova lipsesc fondurile necesare pentru dezvoltarea durabilă a zonelor rurale. De asemenea, nu există o instituție responsabilă de crearea condițiilor pentru dezvoltarea localităților rurale, iar politicile de dezvoltare ale acestora sunt dispersate. Totuși, tendințele de transformare a surselor de venituri sunt evidente. Astfel, importanța veniturilor din activitatea individuală agricolă a scăzut semnificativ în ultimii ani, pe când importanța veniturilor din alte surse a crescut [1].

industrial - later and the post-modern today. These different societies were modified according to the dominant economic sector (in temporal order: agriculture, industry and tertiary sector). Social transformations caused by the transition from a dominant sector to another, do not refer just to production and exchange relations, but to the entire society: personal relationships, shared values, aesthetics, etc..

In Moldova there is a lack of the funds needed for sustainable development of rural areas. Also, there is no institution responsible for creating conditions for the development of rural areas and their development policies are dispersed. However, transformation trends of sources of income are obvious. Otherwise, the importance of income from individual agricultural activity has decreased significantly in recent years, while the importance of income from other sources increased [1].

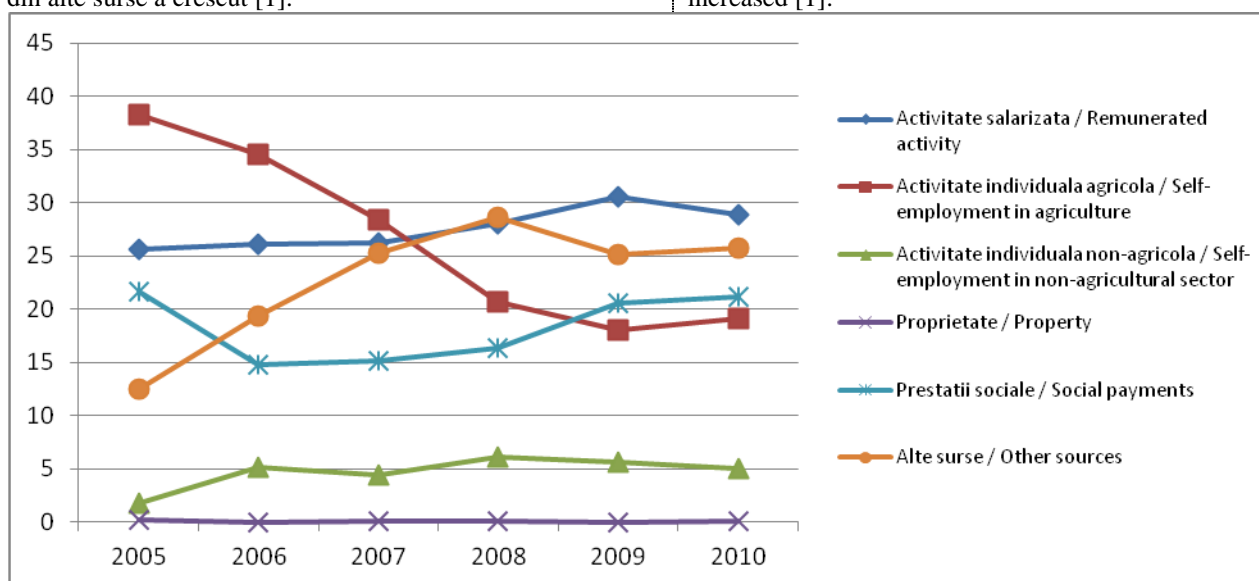

Fig. 4. Structura veniturilor disponibile ale gospodăriilor casnice în Republica Moldova, %
Fig. 4. Structure of disposable incomes in rural households in the Republic of Moldova, %

Sursa/ Source: Elaborată de autor./ Developed by the author.

Ca rezultat al analizei economiei agrare, putem identifica două componente principale atunci când se analizează procesul de diversificare non-agricolă – venit și activitate.

Veniturile și ipoteza diversificării non-agrare presupun că diversificatorii sunt maximizatorii de profit, în timp ce a doua, activitatea și diversificarea non-agrară indică diferite avantaje comparative a gospodăriilor țărănești care stau la baza stimulentele pentru diversificarea non-agrară. Astfel, cele două tipuri de diversificare non-agricolă pot fi definite după cum urmează: în primul rând, diversificarea determinată de venituri, coincide cu o perioadă de acumulare de capital (inclusiv capitalul financiar și social, și informații), în timp ce al doilea tip de diversificare condusă de activitate, de multe ori apare mai târziu, atunci când acumularea capitalului menționat anterior deja a avut loc [2].

Diversificarea veniturilor nu exclude neapărat diversificarea activității, acesta este un proces mixt și dinamic, cu diversificarea activităților și veniturilor (în

As a result of the agrarian economy analysis, we can identify two main components when considering the non-agricultural diversification – income and work.

Income and non-agricultural diversification hypothesis assume that diversifiers are the maximizers of the profit, while the second, non-agricultural activity and diversification indicates comparative advantages of different households underlying the incentives for non-agricultural diversification. The two types of non-agricultural diversification can be defined as follows: first, diversification due to income coincided with a period of capital accumulation (including financial and social capital, and information), while the second type of diversification led by activity often occurs later when the capital accumulation has already occurred [2].

Diversification of income does not necessarily exclude activity diversification, it is a dynamic and mixed process with activities and income diversification (by household) that often overlap or occur

funcție de gospodărie) care de multe ori se suprapun sau care apare în același timp. Astfel, pentru multe gospodării rurale sărace, acumularea de capital este o consecință a diversificării veniturilor, și nu este obiectivul de diversificare a veniturilor.

Atunci când se ia în considerare tipul de activități în care o populație activă este implicată, pot apărea trei modele diferite de diversificare: (i) de interior, (ii) de declin și (iii) de direcție. Diversificatorii de interior sunt cei care optează pentru un al doilea loc de muncă în același domeniu (fie în sectorul agricol sau non-agricol) ca activitate principală. Acest lucru ar fi cel mai frecvent în cazul dotărilor cu capital insuficient de mic (financiar sau uman).

Diversificatorii de declin sunt cei a căror activitate principală este în domeniul non-agricol și care aleg o a doua activitate în sectorul agricol. O predominanță a diversificatorilor de declin indică o situație în care veniturile non-agricole nu acoperă nevoile de subsistență, forțând oamenii să revină la agricultură, sau unde sunt denaturate prețurile agricole (fie ridicate din cauza nivelurilor scăzute ale productivității și eficienței agricole, sau scăzute din cauza politicilor de stat de protecție a consumatorilor cu venituri mici în zonele urbane, dar cu un impact concomitent de decapitalizare în comunitățile agricole).

Diversificatorii de direcție sunt cei cu o activitate primară în agricultură și o activitate secundară în economia non-agricolă. Acestea sunt diversificatori de asumare a riscurilor, de cerere, având de multe ori o dotare mai bună de capital financiar și / sau uman, prin urmare, mai bine echipați pentru a profita de oportunitățile de piață, și, astfel, având posibilitatea de a fi diversificați. Acesta poate fi, de asemenea, cazul în care aceste diversificatori de direcție nu pot găsi oportunități pentru diversificarea în agricultură și, prin urmare, încercați să-și reorienteze activitățile lor (și / sau surse de venit) la activități non-agricole [2].

Economia agrară și non-agrară poate fi legată în mod direct prin activități de producție, sau indirect, prin intermediul veniturilor sau investițiilor. Legăturile de producție pot fi fie crescătoare sau descrescătoare: legăturile crescătoare, fie apar atunci când sectorul agricol crește și se induce o creștere în amonte în furnizarea de intrări și de servicii, sau când creșterea procesul de fabricație locală și servicii reduce prețul și crește disponibilitatea de creștere a inputurilor; legăturile descrescătoare pot avea loc atunci când activitățile, cum ar fi industria de prelucrare și de distribuție, care se bazează pe mijloacele de producție agricolă, sunt sporite și, astfel, duc la creșterea cererii de produse agricole. Legăturile cu veniturile apar atunci când venitul obținut într-un sector este cheltuit pe rezultate din altă parte, și legăturile de investiții au loc atunci când profiturile de la un sector sunt investite în altă parte. Toate aceste legături sunt importante în dezvoltarea întreprinderilor non-agricole în țările în curs de dezvoltare și economiile în tranziție. Cu toate acestea, legăturile pot fi slabe și puterea de legături diferite este contextual specifică și depinde de o serie de factori.

Concluzii. Spațiul rural al Republicii Moldova este implicat într-un proces continuu de transformări socio-economice. Agricultură își pierde rolul său ca sursă

simultaneous. Thus, for many poor rural households, capital accumulation is a consequence of diversifying income and is not the objective of income diversification.

When considering the type of activities in which an active population is involved, there may be three different models of diversification: (i) interior, (ii) decline and (iii) the direction. Interior diversifiers are those who opt for a second job in the same field (either agricultural or non-agricultural sector) as a main activity. This would be most common in case of small facilities with insufficient capital (financial or human).

Decline diversifiers are those whose main activity is in the non-agricultural sector and choose a second activity in the agricultural sector. A predominance of diversifiers of decline indicates a situation where non-agricultural income does not cover subsistence needs, forcing people to return to agriculture, or where agricultural prices are distorted (either high because low levels of agricultural productivity and efficiency, or low due to state policies to protect low-income consumers in urban areas, but with a concomitant impact of disinvestment in agricultural communities).

Direction diversifiers are those with a primary agricultural activity and secondary activity in non-agricultural economy. They are diversifiers of risk-taking, of demand, having often a better endowment with financial and / or human capital therefore better equipped to take advantage of market opportunities, and thus being able to be diversified. It may also be the case that these direction diversifiers can not find opportunities for diversification in agriculture and therefore try to reorient their activities (and / or sources of income) to non-agricultural activities [2].

Agrarian and non-agrarian economy can be directly linked through production activities, or indirectly through income or investments. Production linkages can be either ascending or descending: ascending links either occur when agricultural sector grows and there is induced a growth upstream in the supply of inputs and services, or when the increase of local manufacturing and services reduces the price and increases the availability of increase in inputs; decreasing connections can occur when activities such as manufacturing and distribution, based on the means of agricultural production are increased and thus increase the demand for agricultural products. Links with revenues arise when a sector income is spent on results elsewhere, and investment linkages occur when a sector profit are invested elsewhere. All these links are important in the development of non-agricultural enterprises in developing countries and economies in transition. However, the links may be weak and the power of different linkages is specific in a context and depends on a number of factors.

Conclusions. Rural area from the Republic of Moldova is involved in an ongoing process of socio-economic transformation. Agriculture loses its role as the main source of income. Employment places in

principală de venit. Se reduc locurile de muncă în sectorul agricol. În același timp, dezvoltarea sectorului non-agricol este insuficientă și nu are impact semnificativ pentru ocuparea forței de muncă și veniturile populației.

Conceptul de dezvoltare durabilă presupune elaborarea unui set de măsuri în scopul îmbunătățirii nivelului de trai în spațiul rural. Esența acestui concept constă în determinarea sistemului agricol necesar și diversificarea activităților non-agricole.

În Republica Moldova nu există o instituție responsabilă de crearea condițiilor pentru dezvoltarea localităților rurale, iar politicile de dezvoltare ale acestora sunt dispersate. Mobilizarea resurselor pentru dezvoltarea durabilă este necesar de a fi înlățuită din contul resurselor interne și externe.

agriculture are reduced. Meanwhile, non-agricultural sector development is insufficient and does not have a significant impact on employment and household income.

The concept of sustainable development requires a set of measures to improve the living standards in rural areas. The essence of this concept is to determine the necessary agricultural system and diversification of non-agricultural activities.

In the Republic of Moldova there is no institution responsible for creating conditions for the development of rural areas and their development policies are dispersed. Resource mobilization for sustainable development needs to be done at the expense of internal and external resources.

Referințe bibliografice / References

1. *Anuarul statistic al Republicii Moldova = Статистический ежегодник Республики Молдова = Statistical yearbook of the Republic of Moldova 2011*. Chișinău: Statistica, 2011. 564 p. ISBN 978-9975-78-932-5.
2. DAVIS, Junior R., BEZEMER, D. J. *The Development of the Rural Non-Farm Economy in Developing Countries and Transition Economies: Key Emerging and Conceptual Issues*. Greenwich: University of Greenwich, 2004. 31 p. ISBN 0-85954-557-1.
3. VAN LEEUWEN, E. S., NIJKAMP, P. *The Urban-Rural Nexus. A study on extended Urbanization and the Hinterland*. Amsterdam, 2011. 24 p.
4. MICHAELS, Guy, RAUCH, Ferdinand, REDDING, Stephen J. Urbanization and Structural Transformation [accesat 12 noiem. 2012]. Disponibil: http://www.princeton.edu/~reddings/papers/ruralurban_9Nov11_all.pdf
5. THOMPSON, J., MILLSTONE, E. et. al *Agri-food System Dynamics: pathways to sustainability in an era of uncertainty*. STEPS Working Paper 4. Brighton, 2007. 54 p. ISBN 978-185864-653-7.
6. *World Development Report 2009: reshaping economic geography*. The International Bank for Reconstruction and Development. The World Bank. Washington, 2009. ISBN 978-0-8213-7607-2.

Recomandat spre publicare: 14.02.2013